

РЕШЕНИЕ

№ 101

гр. гр. Хасково, 20.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ХАСКОВО, VII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в
публично заседание на шести февруари през две хиляди двадесет и трета
година в следния състав:

Председател: ХРИСТИНА З. ЖИСОВА

при участието на секретаря Милена Д. Борисова
като разглежда докладваното от ХРИСТИНА З. ЖИСОВА Гражданско дело №
20225640102331 по описа за 2022 година

Предявен е положителен установителен иск с правна квалификация чл.124, ал.1 ГПК от Т. М. М., ЕГН *****, с адрес: гр. Х., ул. „*****“ № **, съдебен адрес: гр.Х., ул. „*****“ № *, адв. П.И.П. от АК – Хасково против “СИТИ КЕШ“ ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление гр.*****, ул. „*****“ № **, ет.*, представлявано от управителя Н.П.П., за признаване за установено в отношенията между страните, че ищцата не дължи на ответника сумата в размер на 1 116 лева, представляваща неустойка по чл.8 от договор за потребителски кредит № 303507 от 22.04.2019 г., поради нищожност на посочената клауза, на основание чл.26 ал.1 пр.3 ЗЗД, като противоречаща на добрите нрави и поради това, че е сключена при неспазване на нормите на чл.143 ал.1 и чл.146 ал.1 от ЗЗП.

Ищцата твърди, че на 22.04.2019 г. в гр. Хасково, сключила с ответното дружество договор за паричен заем № 303507, но към момента не ѝ бил предоставен разписан такъв, ведно с прилежащите към него погасителен план, Общи условия и СЕФ от заемотателя, с обяснението, че ще ѝ бъдат предоставени след подписването им от упълномощен представляващ дружеството в централния офис в гр. София. По силата на този договор, ищцата получила в заем, доколкото си спомняла, сума в размер на 1 500 лева, която следвало да върне на месечни вноски, съгласно погасителен план към него. Според чл.8 от същия, тя следвало да заплати и неустойка по договора за непредставяне на надлежно обезпечение, по нейни спомени - в размер на 1 116 лева, като по този начин общото задължение по договора било 2 616 лева, включващо главница, лихва и неустойка. Очаквайки да получи разписаните документи, след дълъг период от време, ищцата получила покана за изпълнение, в която заемотателят я уведомявал, че ведно с лихви същата му дължала сума в размер на 2 746,69 лева. Ищцата поддържа, че не дължи плащане на търсената по чл.8 от договора за паричен заем неустойка, тъй като посочената клауза била нищожна на основание чл.26 ал.1 от ЗЗД, вр. чл.143 ал.1 и чл.146 ал.1 от ЗЗП, както и поради нарушение на чл.19 ал.4 от ЗПК, вр. чл.21 ал.1 от ЗПК. В случая, поради

накърняването на принципа на „добри нрави“, по смисъла на чл.26 ал.1 пр.3 от ЗЗД, се достигало до значителна нееквивалентност на насрещните престации по договорното съглашение, до злепоставяне на интересите на ищцата с цел извличане на собствена изгода за кредитора. Търсената неустойка била нищожна като противоречаща на добрите нрави и неравноправна по смисъла на чл.143 т.19 от ЗЗП, тъй като претендираната чрез нея сума от 1 116 лева била в размер на над половината на получената сума по отпуснатия кредит, което безспорно било нарушение на принципите на добросъвестност и справедливост. Въз основа на това неустойката била нищожна като противоречаща на добрите нрави и неравноправна по смисъла на чл.143 от ЗЗП, като същата била неравноправна и по смисъла на чл.143 т.5 от ЗЗП, тъй като предвиждала заплащането на необосновано висока неустойка. Съгласно ЗПК, кредиторът имал задължението преди сключване на договор за кредит да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя и при отрицателна оценка да откаже сключването на такъв, в който смисъл било и съображение 26 от Преамбюла на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23.04.2008 г. относно договорите за потребителски кредити. Разгледана в този аспект, търсената неустойка се намирала в пряко противоречие с преследваната с целта на транспонираната в ЗПК директива. С подобни уговорки се целяло прехвърляне риска от неизпълнение, вследствие наплатежоспособността на длъжника върху самия длъжник и водело до допълнително увеличаване на размера на задълженията му. Освен това, неустойката за неизпълнение на акцесорно задължение била пример за неустойка, която излизала извън присъщите ѝ функции и целяща единствено постигането на неоснователно обогатяване; а според т.3 от ТР № 1/ 15.06.2010 на ВКС по ТД № 1/2009г., ОСТК, нищожна поради накърняване на добрите нрави, била тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. По посочения начин се заобикалял и чл.33 ал. 1 от ЗПК, като в случая с оспорваната клауза за неустойка в полза на кредитора се уговаряло още едно допълнително обезщетение за неизпълнението на акцесорното задължение, в който смисъл била и т.32 от извлечение от протокол № 44 на заседание на КЗП от 05.11.2015 г. Основната цел на така уговорената клауза била да доведе до неоснователно обогатяване на кредитодателя за сметка на кредитополучателя, до увеличаване на подлежащата на връщане сума допълнително с още % от предоставената главница. Наред с това, търсената неустойка била нищожна и на основание чл.146 ал.1 от ЗЗП, вр. чл.24 от ЗПК, тъй като не била индивидуално уговорена по смисъла на чл.146 ал.2 от ЗЗП, а се явявала част от едни стандартни и бланкетни, отнапред изготвени условия на договора и кредитополучателите нямали възможност да влияят върху съдържанието към момента на сключване на договора, в какъвто смисъл била и Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори. Също така, с процесната неустойка се заобикаляла и разпоредбата на чл.19 ал.4 от ЗПК, тъй като тези разходи били част от дейността по управление на кредита и следвало да се включат в размера на ГПР съгласно чл.19 ал.1 от ЗПК, поради което било налице заобикаляне на разпоредбата на чл.19 ал.4 от ЗПК и с оспорваната неустойка се нарушавало изискването относно максималния размер на ГПР. По описания начин според ищцата се калкулирала допълнителна печалба към договорената възнаградителна лихва, а поради невключването на неустойката в размера на ГПР, последният не съответствал на действително прилагания от кредитора в кредитното правоотношение такъв. От своя страна, посочването в договора на размер на ГПР, който не бил реално прилаганият в отношенията между страните, представлявало заблуждаваща търговска практика по смисъла на чл.68д ал.1 и ал.2 т.1 от ЗЗП, а съобразно преюдициално заключение по дело С-453/10 непосочването в кредитния контракт на действителния размер на ГПР представлявало един от елементите, на които може да се основе преценката за неравноправния характер на договорните клаузи, по смисъла на чл.143 и сл. ЗЗП. Чрез въведените в процесния договор изисквания за вида обезпечение и срока за представянето му, били създадени значителни затруднения за длъжника при изпълнението му до степен, че

същото било изцяло възпрепятствано. Това било така, тъй като при едното от тях - банкова гаранция, клиентите на ответника били изолирани от банковото кредитиране поради ниски или липсващи доходи и имущество и/или налична вече задължнялост, а при другото - наличието на поръчител, същият следвало да отговаря на подробно описани непреодолими условия по чл.9 ал.2 от ОУ към договора за заем. Преценката относно действителността на клауза за неустойката и нейния обоснован размер следвало да бъде извършена с оглед претърпените вреди от неизпълнението при спазване на критериите, заложиени в т.3 от ТР на ОСТК на ВКС по т.д. № 1/09, според което условията и предпоставките за нищожност на клаузата за неустойка произтичали от нейните функции, както и от принципа за справедливост в гражданските и търговски правоотношения. В настоящия случай, неустойката за неизпълнението на задължението за осигуряване на лично и реално обезпечение била загубила присъщата си обезщетителна функция и не целяла обезщетяване на вреди от самостоятелни и сигурни неблагоприятни последици за кредитора, тъй като такива биха настъпили евентуално при възникнала фактическа неплатежоспособност на длъжника, които кредиторът би понесъл поради неполучено обезпечение, а не заради неизвършена договорна престация. Ето защо вредите, компенсирани с тази неустойка, не били съизмерими нито с положителен, нито с конкретен отрицателен кредиторов интерес, а с риска от необосновано кредитиране на неплатежоспособно лице, което обаче противоречало на изискването към кредитора да оцени сам платежоспособността на потребителя и единствено при преценка за наличие на кредитоспособност да му предложи добросъвестно цена за ползване, съответна на срока на кредита и наличния риск. Така процесната уговорка пораждала значително фактическо оскъпяване на ползвания кредит, тъй като по естеството си позволявала на кредитодателя да получи сигурно завишено плащане и то в размер, надхвърлящ размера на отпуснатия кредит, без това оскъпяване да е надлежно обявено на потребителя в съответствие с изискванията на специалните норми, ограничаващи свободата на договаряне при потребителско кредитиране в явно отклонение от задължението на кредитора да посочи това плащане в ГПР. Преценката за обоснования размер на неустойката следвало да бъде извършена съгласно чл.92 от ЗЗД с оглед претърпените вреди, а максимално тежките вреди, които един кредитор можел да претърпи били тези от виновното пълно неизпълнение на длъжника, а съобразно чл.33 от ЗПК размерът на обезщетението при забавено плащане се равнявал на законната лихва върху непогасената част от дълга. Ето защо, така предвидената неустойка била излязла извън присъщата ѝ обезщетителна функция, доколкото тя надвишавала представената в заем сума, без да зависи от вредите от неизпълнението на същинското договорно задължение. Тя загубила и своята обезпечителната функция, тъй като заемодателят не търсил обезпечение на вземанията си по договора за кредит, поради това, че тя не служела за обезпечаване на изпълнение на основната престация, а за неизпълнено условие за отпускане на кредита. По този начин, предвидената клауза в процесния договор, че при неосигуряване на обезпечение кредиторът имал право на обезщетение, надхвърлящо значително размера на дължимата при пълно неизпълнение мораторна лихва, не защитавала негов легитимен интерес и внасяла неравноправност в договорното съдържание с цел неговото облагодетелстване в ущърб на потребителя. Чрез нея се въвеждал още един сигурен източник на доход на икономически по-силната страна, тъй като от една страна, неустойката била включена като падежно вземане - обезщетение на кредитора, а от друга, била предвидена в размер неотговарящ на вредите от неизпълнението, тъй като надхвърляла предоставената сума по кредита. С оглед горното ищцата поддържа, че вземането по оспорваната клауза по чл.8 от договора нямало характера на неустойка, а на допълнителна и гарантирана за кредитора сигурна икономическа облага, представляваща скрита под формата на неустойка лихва. В този смисъл съдебната практика приемала, че когато търговецът създавал предпоставки да получи допълнителна парична облага от предоставения кредитен ресурс, независимо, че променя наименованието ѝ и я именува като „неустойка“, тази облага съставлявала печалба

за него и като такава следвало да бъде обявена на потребителя като елемент на договорната лихва. Поради горното, кредиторът не бил изпълнил условията на чл.11 ал.1 т.9 от ЗПК, тъй като не бил разписал в съдържанието на договора действително приложената в правоотношението договорна лихва, а съгласно чл.21 от ЗПК, договорна клауза, която имала за цел или за резултат заобикаляне на изискванията на ЗПК била нищожна.

Предвид изложеното, ищцата иска, съдът да постанови решение, с което да признае за установено по отношение на ответника, че тя не му дължи сумата в размер на 1 116 лева, представляваща неустойка по чл.8 от договор за потребителски кредит № 303507 от 22.04.2019 г., поради нищожност на посочената клауза, на основание чл.26 ал.1 пр.3 от ЗЗД, като противоречаща на добрите нрави и поради това, че била сключена при неспазване на нормите на чл.143 ал.1 и чл.146 ал.1 от ЗЗП.

Ответникът представя отговор на исковата молба по чл.131 от ГПК в законоустановения едномесечен срок, като признава за основателен предявения иск и на основание чл.237 от ГПК иска постановяване на решение при признание на иска. Възражава обаче, че той не е дал повод за завеждане на делото, поради което и на основание чл.78 ал.2 от ГПК не следвало да му се възлагат деловодните разноси. Налице били и двете законови предпоставки по цитираната норма, т.к. ответникът признавал иска като основателен, а с извънпроцесуалното си поведение не е дал повод за завеждането на иска. Ответникът не бил претендирал от ищцата заплащането на процесната неустойка и за нея не й бил изпращал покани, уведомления или други съобщения. Само по себе си наличието на нищожна клауза в договора не обуславяло извод, че ответникът е дал повод за завеждане на делото. Такъв щял да е налице, ако било изискано плащането на неустойката, но настоящият случай не бил такъв. Ответникът възражава по чл.78 ал.5 от ГПК за прекомерност на претендираното от ищцата адвокатско възнаграждение.

В съдебно заседание, проведено на 06.03.2023 г. ищцата, чрез процесуалния си представител, е заявила, че поддържа така предявените претенции и прави искане за постановяване на решение при признание на иска.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, поотделно и в съвкупност и съобразявайки доводите и исканията на страните, намира следното:

Разпоредбата на чл. 237 ГПК предвижда, че признанието на иска от ответника обвързва съда, като при наличието на предвидените положителни предпоставки и липсата на процесуални пречки, съдът следва да прекрати съдебното дирене и да постанови решение само съобразно признанието, тоест да уважи иска така както е предявен.

Признанието на иска е процесуално действие на ответника, с което той заявява, че се отказва от защита срещу иска, защото искът е основателен, като за прилагане на разпоредбата на чл. 237, ал. 1 ГПК следва да е налице и кумулативно изявление на ищеца, за постановяване на решение по чл. 237 ГПК.

Признанието на иска е свързано със специфични правни последици. Съгласно разпоредбата на чл. 237 ГПК признанието на иска е основание за прекратяване на съдебното дирене и постановяване на решение с оглед признанието, при такова искане от ищеца. Т.е. съдът преустановява извършването на по-нататъшни действия по събирането и преценката на доказателствата, установяващи въведените твърдения, и следва да постанови съдебен акт, без да изследва основателността на иска и да прави собствени фактически и правни изводи по предмета на спора. Искът следва да бъде уважен така, както е предявен.

В случая така установените от законодателя кумулативно изискуеми предпоставки за постановяване на решение при признание на иска са налице, доколкото с отговора на исковата молба ответникът е заявил, че признава предявения иск. Ищецът, чрез процесуалния му представител, е поискал постановяване на решение при признание на иска, което е заявено в последното по делото съдебно заседание.

Същевременно не са налице процесуалните пречки (отрицателните предпоставки), установени в разпоредбата на чл. 237, ал. 3 ГПК, а именно - признатото право да противоречи на закона или на добрите нрави или да е признато право, с което страната не може да се разпорежда.

На следващо място, правното основание на иска е чл.124, ал.1 ГПК, следователно претенцията не е от категорията на тези иски, за които законодателят изрично е постановил изключение за приложението на разпоредбата на чл. 237 ГПК – по брачни иски – чл. 324 ГПК, по иски за гражданско състояние – чл. 334 ГПК и по иск за поставяне под запрещение – чл. 339 ГПК.

Предвид изложеното съдът намира, че следва да се постанови исканото решение, с което да бъде уважен предявения иск, като на основание чл. 237, ал. 2 ГПК не е необходимо да излага мотиви съобразно чл. 236, ал. 2 ГПК, а само указва, че то се основава на признанието на исковите. Оттук следва, че съдът постановява съдебен акт, без да изследва основателността на иска и без да прави собствени фактически и правни изводи по предмета на спора, а постановява решение, с което уважава иска.

Относно отговорността за разноските:

Отговорността за разноските е обусловена от защитата на материалното субективно право, предмет на делото. Ето защо, тя е функция от изхода на спора относно предмета на делото - спорното материално право. Разпоредбата на чл. 78, ал. 2 ГПК възвежда изключение от този принцип само, ако са налице две предпоставки: с поведението си ответникът не е дал повод за завеждане на делото и същият е признал иска. В случая първата установена от законодателя предпоставка за възлагане на разноските в тежест на ищеца, така както са били сторени, не е налице. Това е така, доколкото чрез установяване на задължение за заплащане на неустойка в процесния договор за паричен заем, ищецът със своето извънпроцесуално поведение е претендирал сумата, дължима на основание посочената клауза, като до постановяване на съдебно решение за прогласяване на недействителността на клаузата, пораждаща това задължение, възникналите на това основание парични притезания остават дължими, ведно със всички законни последици. В този смисъл е и практиката на Върховния касационен съд - така Определение № 420 от 16.11.2018 г. на ВКС по ч. гр. д. № 3300/2018 г., III г. о. и Определение № 709 от 28.12.2012 г. на ВКС по ч. гр. д. № 592/2018 г., III г. о, с която се приема, че когато обаче сезирането на съда е условие за упражняване на субективни права на ищеца, признанието на иска не е достатъчно, за да се освободи ответника от отговорността за разноски, защото липсва първата предпоставка на чл. 78 ал. 2 ГПК.

С оглед изхода на спора и тъй като ищцата е била освободена от заплащането на държавни такси и разноски по делото, ответникът следва да бъде осъден да заплати по сметка на РС – Хасково, държавна такса на основание чл.78 ал.6 ГПК в размер на 50,00 лева, както и сумата от 5,00 лева за държавна такса в случай на служебно издаване на изпълнителен лист.

В производството по делото ищцата е защитавана на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата /ЗАДВ./. Съдът определя адвокатското възнаграждение в размер на сумата от 411,60 лв. на основание чл. 38, ал. 2 ЗАДВ. във вр. с чл. 7, ал. 1, т. 2 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, в редакцията й действаща към момента на определяне на възнаграждението от съда, тъй като при сключване на договора последното не е определено с оглед приложение на разпоредбата на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАДВ. и след като съобрази фактическата и правна сложност на делото и извършените от пълномощника на ищцата действия, изразяващи се в депозиране на искова молба и участие в едно съдебно заседание. В този смисъл възражението за прекомерност на претендираното от процесуалния представител на ищцата адвокатско възнаграждение в размер на 1000 лв. съобразно представения списък по чл.80 ГПК се явява напълно

основателно.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ:

ПРИЕМА ЗА УСТАНОВЕНО по отношение на “СИТИ КЕШ“ ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление гр.*****, ул.“*****“ № **, ет.*, по предявения от Т. М. М., ЕГН *****, с адрес: гр. Х., ул. „*****“ № **, съдебен адрес: гр.Х., ул.“*****“ № *, адв. П.И.П. от АК – Хасково, иск с правно основание чл.124, ал.1 ГПК, че не дължи сумата в размер на 1116,00 лева, представляваща неустойка по чл.8 от Договор за потребителски кредит № 303507 от 22.04.2019 г., поради нищожност на посочената клауза, на основание чл.26 ал.1 пр.3 ЗЗД, като противоречаща на добрите нрави и поради това, че е сключена при неспазване на нормите на чл.143 ал.1 и чл.146 ал.1 от ЗЗП.

ОСЪЖДА “СИТИ КЕШ“ ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление гр.*****, ул.“*****“ № **, ет.*, представлявано от управителя Н.П.П., на основание чл. 78, ал. 6 ГПК, да заплати в полза на държавата по сметка на Районен съд – Хасково сумата от 50,00 лева, представляваща дължима държавна такса по делото, както и сумата от 5,00 лева за държавна такса в случай на служебно издаване на изпълнителен лист за нейното събиране.

ОСЪЖДА “СИТИ КЕШ“ ООД, ЕИК 202531869, със седалище и адрес на управление гр.*****, ул.“*****“ № **, ет.*, представлявано от управителя Н.П.П., да заплати на адв. П.И.П., личен № *****, с адрес на кантората гр.Х., ул.“*****“ № *, сумата от 411,60 лв., представляваща дължимо адвокатско възнаграждение по делото.

Решението подлежи на обжалване пред Окръжен съд Хасково в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Хасково:/п/ не се чете.

Вярно с оригинала!

Секретар: Ц.С.